

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. III. Formæ variæ regiminis Politici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

ut cum contra ipsam comittitur bellum justum, eaque subijcitur dominio Victoris.

Quando autem liceat agere contra val præter verba legis, id ostendit virtus, quam Philosophus Epichiam appellavit, alii Æqualitatem dixere. Cum nempe spectatis omnibus, quæ Legislator humanus prævidere non potuit, aut singillatim excipere, judicamus ex æquitate hic & nunc legem non obligare, uti verba sonant.

§. III.

Formæ variæ regiminis Politici.

Tres distingui solent simpliciores Reipublicæ gerendæ rationes, ad quas regimen omne revocatur. Primò enim, si summa potestas in unum tantum collata sit, tunc dicitur Monarchia seu regimen Monarchicum, & qui præest, dicitur Monarcha: & hic quidem suo in subditos imperio nominatur, vel Imperator ab imperando, vel Rex à regendo, vel Dux à ducendo, vel alio quovis nomine, quod Principi conveniat, appellatur. Ut autem verum sit regnum, debet, qui præest, Monarcha communem respicere utilitatem; si enim Monarchia utilitatem duntaxat Monarchæ spectet, ab Aristotele Tyrannis nuncupatur, & qui præest, Tyrannus dicitur.

2. Si ab aliquibus Civitas administretur, iisque virtute & dignitate spectatis Viris, qui Reipublicæ magis, quam suo commodo consulant, dicitur Aristocratia, id est, Optimatum imperium. Si verò pauci illi divitiis magis, quam virtute sint spectabiles, resque privatas studeant potius, quam publicas promovere, Oligarchia vocatur, seu paucorum divitum dominatus.

3. Si verò à Concilio quodam, in quo quilibet à Populo jus habet suffragii, Respublica gubernetur, Politia seu Plebeja Auctoritas nominatur, quæ definitur Imperium multitudinis communem utilitatem spectans, quale fuit in Romano Imperio in exordio. Hæc Politia communiter Democratia vocatur, licet ab aliquibus Democratia tunc dicatur, quando non communis, sed tenuiorum duntaxat spectatur utilitas; ab aliis tamen potius Ochlocratia dicitur.

Ex his patet, tres istas reipublicæ gerendæ rationes, Monarchiam scilicet, Aristocratiam, & Politiam Democraticam, habere tres alias sibi oppositas, easque corruptas, nimirum Tyrannidem, Oligarchiam, & Ochlocratiam; & generali nomine Anarchiam. Ex istis regimen Monarchicum per se loquendo præstantius est, & hoc in sua Ecclesia instituit Christus, qui suo in terris Vicario supremam contulit potestatem, cui reliqua Ecclesiæ membra tanquam supremo Capiti se submittere debent. Quia verò in statu Civili, ubi non est promissa infallibilis assistentia Spiritus sancti, difficile est in homine tot & tales animi dotes invenire, quales in Monarcha requiruntur, putant multi, regimen mixtum ex monarchico, aristocratico, & politico, seu, uti dicunt, monarchiam ex aristocratia & politia temperatam ceteris præstare.

Sed quaecumque demum sit regimen, hoc dicere possumus de Principe, seu supremo Reipublicæ Magistratu, quocumque demum nomine vocetur, Eum obligari ad procurandum, quantum in ipso est, bonum temporale ac spiri-

spirituale populi sibi à Deo commissi, eamque tantum ob rem datam ei esse potestatem condendi leges, puniendi fontes, tributa imponendi, aliæque id genus faciendi, quæ ad bonam reipublicæ administrationem pertinent, ut constat tum ex cap. 13. Ep. ad Rom. tum ex cap. 6. Sap. ubi sic habetur: *Præbete aures vos, qui continetis multitudines, & placentis vobis in turbis nationum; quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis Ministri regni illius, non rectè judicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis &c.*

§. IV.

Gubernatio Oeconomica familiæ.

Quæ spectant ad familiam rectè gubernandam, & mutua in ea officia, docet Oeconomica, dum tradit, qua ratione Coniuges inter se, Parentes cum Liberis, & Domini cum Servis habere se debeant. De ethica hac materia eleganter scripsit D. Pourchod, quam generalia tradendo principia paucis complectemur.

Imprimis igitur conjugalis societas inter virum unum, & uxorem unam vigere oportet, quæ ut arctior sit & firmior, non tantum amore mutuo coniungi, sed mutuo honore firmari debet; nam *Mulieres honore maritorum erigimus*, inquiunt Imperatores in Codice: ita tamen ut uxor marito subdita sit, juxta illud Apostoli ad Ephes. 3. *Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino, quoniam vir caput est mulieris.* Imperium porro viri in uxorem non debet esse despoticum, sed politicum: ex quo fit, ut eam tanquam sociam, non tanquam ancillam habere debeat; neque enim uxor ex capite, aut pedibus virieducta est, sed ex latere, ut neque primatum sibi vindicet, nec ancillæ loco habeatur. Unde Apost. loco cit. statim ad viros sermonem convertit: *Viri diligite uxores vestras -- qui suam uxorem diligit, seipsum diligit.* Et hanc Dei providentiam admiratur Arist. lib. 1. Oeconomicorum; quod scilicet societatem viri & uxoris sic instituerit, ut, quamvis diversa sint utriusque munera, in unum tamen finem, nempe in bonum familiæ conspirent, quasi ab una eademque persona gererentur.

2. Uti Parentes ea Liberis præstare debent, quæ vitam consequuntur, conservationem scilicet & educationem; ita vicissim Liberi Parentibus debent honorem, amorem, obedientiam, auxilium. Itaque Parentes sedulò curare debent, ut ea habeant liberi, quæ ad vitam sunt necessaria, atque etiam ut iis, quantum possunt, in futurum prospiciant. Plutarchus & Favorinus matres admonent, ut infantes proprio lacte nutrant, non alienis uberibus alendos amandent, ne vinculum illud coagulūque animi, quo parentes cum filiis natura consociat, interscindant. Cum porro vita hæc non qualiscunque, sed humana esse debeat, liberis bonam educationem parentes debent; ante omnia supremi Numinis notitiam, cultum & amorem verbo ac exemplo debent eis inspirare: dein ei disciplinæ eos tradere, quæ cujusque indoli ac statui convenientissima videtur: verbo, nihil eorum negligere, quæ ad optimam Liberorum institutionem faciunt, ut isti, quantum in illis est, habeant, quo commodè, honestè, ac religiosè vitam agant temporalem, & post hanc consequantur æternam.